

«Οι Σωκρατικοί Διάλογοι» της Μελβούρνης

ΣΚΕΠΤΟΓΡΑΜΜΑ

Γράφει ο Θωμάς Γ. Ηλιόπουλος

Ο φιλόσοφος μας Σωκράτης (470 – 399 π. Χ.), είχε μία ιδιαίτερη μέθοδο διατύπωσης ερωτήσεων. Αυτή είναι γνωστή ως η «μαιευτική μέθοδος» και έχει τη βάση της στην πρακτική της πειθαρχημένης σκέψης, αλλά και στο στοχαστικό διάλογο. Συνήθως ο Σωκράτης αυτή τη μέθοδο χρησιμοποιεί στους γνωστούς διαλόγους που μάς άφησε ο φιλόσοφος Πλάτωνας (428 – 347 π. Χ.) ένας από τους σημαντικότερους φιλοσόφους της αρχαίας Ελλάδας. Ο Σωκράτης πίστευε στη πειθαρχημένη και συνεπή κατεύθυνση των ερωτημάτων προς το πυρήνα ενός θέματος. Έτσι υπήρχε η δυνατότητα σε αυτόν που διαλογίζεται – συνήθως στους μαθητές του - να εξετάσουν τις ιδέες τους λογικά και να καθορίσουν επακριβώς το τι λένε και την ισχύ αυτών των ιδεών. Οι τέτοιου είδους διάλογοι πήραν το όνομά του και ονομάστηκαν «Σωκρατικοί Διάλογοι».

Στους Σωκρατικούς διαλόγους η πορεία γινόταν μέσα από διαδικασίες θέσης και αμφισβήτησης, βήμα προς βήμα. Στην τεχνική αυτή, ο δάσκαλος ρωτώντας πρεσβεύει άγνοια του θέματος, προκειμένου να συμμετάσχει σε διάλογο με το μαθητή του, ενώ αναρωτιόταν μαζί του προκαλώντας και κατευθύνοντας τη συζήτηση. Δεν επέβαλλε τις δικές του αντιλήψεις σχετικά με θέμα της συζήτησης, αλλά τον ενθάρρυνε να αναπτύσσει τα δικά του δεδομένα και να βγάλει τα συμπεράσματά του. Η Σωκρατική αυτή τεχνική είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για τη διερεύνηση πολλών θεμάτων και ιδεών σε βάθος.

Σε πολλές περιπτώσεις σήμερα οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να προσαρμόσουν τις μεθόδους του Σωκράτη στην τάξη. Στις πρισσότερες περιπτώσεις, έχουν μεγάλη επιτυχία, μόνο εάν έχουν προετοιμαστεί πολύ καλά οι ίδιοι. Πρέπει όμως να θυμόμαστε ότι ο Σωκράτης χρησιμοποιούσε αυτή τη μέθοδο στο πλαίσιο μιας σχέσης ενός προς ένα, μεταξύ του μαθητή και του ίδιου. Η τεχνική αυτή είναι δυνατόν να έχει αποτελέσματα, αλλά είναι μία αρκετά δύσκολη διαδικασία. Αυτό συμβαίνει γιατί η βασική αρχή της μεθόδου είναι στο να διατυπώνονται ερωτήσεις μία προς μία σε μία λογική σειρά και να δίνονται οι απαντήσεις με ειλικρίνεια σύμφωνα με τις γνώσεις που έχει ο διαλογιζόμενος.

Η μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί μεταξύ του δασκάλου και δύο ή το πολύ-πολύ τριών μαθητών. Οι υπόλοιποι μαθητές – 20 ή 25 - παρακολουθούν τη συζήτηση στην τάξη και στο τέλος μπορούν να κάνουν σχετικές ερωτήσεις, αλλά πάντοτε στο συγκεκριμένο θέμα το οποίο συζητιέται και έχει προκαθοριστεί. Η διαδικασία μπορεί να έχει χρονική έκταση μόνο μερικά λεπτά, γιατί ο δάσκαλος μπορεί να κρατήσει το ενδιαφέρον τους- δυστυχώς - για πολύ λίγο χρονικό διάστημα.

Για την επιτυχία της μαιευτικής μεθόδου χρειάζεται να προσχεδιάζονται τα σημαντικά ερωτήματα που παρέχουν περιεχόμενο και κατεύθυνση στο διάλογο. Μερικές από αυτές μπορεί να είναι ίδιες σαν αυτές του Σωκράτη, που είναι και οι πιο ενδεδειγμένες: Μπορείς να θέσεις το θέμα με διαφορετικό τρόπο; Μπορείς να μας δώσεις ένα παράδειγμα που να συνοψίζει ό,τι λες; Μπορείς να αποσαφηνίσεις περισσότερο αυτό το σημείο; Γιατί νομίζεις ότι αυτό είναι αληθινό; Τι άλλο χρειάζεται ώστε να γίνει αυτό; Μπορείς να μου εξηγήσεις το λόγο που το λες αυτό; Με ποιές σκέψεις έφτασες σε αυτό το συμπέρασμα; Υπάρχει λόγος να αμφισβητηθεί η απόδειξη αυτή; Είναι αυτή προσωπική σου άποψη ή την άκουσες από κάποιον άλλο; Και πολλές άλλες παραπλήσιες ερωτήσεις με σκοπό να βγει κάτι το εποικοδομητικό και χρήσιμο και να δικαιολογήσει την αφοσίωση στο θέμα.

Παρακολουθούνται οι απαντήσεις και ρωτούμε διερευνητικές ερωτήσεις. Σε τακτά χρονικά διαστήματα συνοψίζονται τα βασικά σημεία που συζητιούνται. Προσπαθούμε να καλλιεργήσουμε ένα ζεστό κλίμα στη συζήτηση και πάνω από όλα να κρατήσουμε το ενδιαφέρον σε αυτήν όλων αυτών που την παρακολουθούν. Επιδιώκουμε ένα «μακρύ ταξίδι», που το λέει ο Καβάφης, από τη γρήγορη άφιξη στον τελικό προορισμό, γιατί το θέμα πρέπει να είναι όντως πολύ ενδιαφέρον για όλο το ακροατήριο.

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ

Το Κέντρο Διαλόγου του Πανεπιστημίου Λα Τρομπ, σε συνεργασία με την Ελληνική Κοινότητα Βικτώριας και Μελβούρνης, και το Ελληνικό Πρόγραμμα του ίδιου πανεπιστημίου, διοργάνωσε τους «Σωκρατικούς Διαλόγους». Ο πρώτος τέτοιος διάλογος έγινε την Πέμπτη, 12 Δεκεμβρίου, και ώρα 6.45 μμ., στο St Michael's Uniting Church, 120 Collins St Melbourne με θέμα «Η Ελληνική Παροικία σε Μετάβαση - Διαγενεαλογικές Απόψεις».

Σε ανακοίνωση των φορέων αναφέρεται πως ο σκοπός των διαλόγων «είναι να ερμηνεύσουμε, μέσω αυτής της Σωκρατικής μεθόδου, τα θέματα, τους θεσμούς και τις προσωπικότητες, προκειμένου να καταλάβουμε τη δυναμική, τις προκλήσεις καθώς και τη λογική η οποία βρίσκεται πίσω από την Έλληνο-Αυστραλιανή ταυτότητα».

διάλεξη, πρέπει πάντοτε να είναι ευθέως ανάλογη με την αντοχή της ουροδόχου κύστης.

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Παραπάνω περιέγραφα το τι νομίζω ότι λέγονται και είναι « οι Σωκρατικοί Διάλογοι ». Στην παρούσα πανεπιστημιακή διάλεξη – και ΑΥΣΤΗΡΩΣ μόνο στην Αγγλική γλώσσα, παρακαλώ - είχαμε μία ειδική εισαγωγή του τελετάρχη. Ακολούθησε μια μίνι διάλεξη με θέμα την ελληνική μετανάστευση στην Αυστραλία. Μετά ο υποδιευθυντής του Κέντρου Διαλόγου έκανε τη δική του μάλλον πρόχειρη εισαγωγή. Μετά ήρθε ο πρώτος Κύκλος συνομιλιτών με 10 άτομα της πρώτης γενεάς, οι οποίοι αυτοπαρουσιάστηκαν στο κοινό, Ακολούθησε ο δεύτερος Κύκλος με άλλα 10 άτομα της δεύτερης γενεάς και αυτοί αυτοπαρουσιάστηκαν. Ρωτήθηκαν όλοι για τις προσωπικές τους εμπειρίες της μετανάστευσης. Αυτό κράτησε δύο ολόκληρες ώρες, χωρίς να τεθεί το ερώτημα του σκοπού των διαλόγων. Μερικοί μίλησαν, άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο. Ακολούθησαν και ερωτήσεις από το μεγάλο ακροατήριο των πάνω των διακοσίων ατόμων. Και η ώρα πέρασε και έφτασε στις δέκα και τέταρτο μ.μ. Οι ευφυείς έφυγαν νωρίς. Οι περισσότεροι περιμέναμε το ..θαύμα των ...διαλόγων! Αλλά ως ανθρώπινο, όλοι μας γνωρίζουμε πως μετά από μία ή μιάμιση ώρα, όλοι αρχίζουν να ...κουνιούνται στις καρέκλες τους. Εδώ ισχύει το αξίωμα, δηλ. η θεμελιώδης αρχή που δεν χρειάζεται απόδειξη : Όσο καλή και να είναι μία ομιλία ή μία διάλεξη, πρέπει πάντοτε να είναι ευθέως ανάλογη με την αντοχή της ουροδόχου κύστης.

ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΕΣ «ΑΔΙΑΚΡΙΤΕΣ» ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ήταν αυτοί «Σωκρατικοί Διάλογοι» με τον κλασικό ορισμό του όρου ή με κάποια μεταφορική σημασία και ποια; Γιατί – το Πανεπιστήμιο, παρακαλώ – γνωρίζοντας τα όρια των δυνατοτήτων του, έδωσε έναν τέτοιο βαρύγδουπο τίτλο στην εκδήλωση για τους Έλληνες της Μελβούρνης; Μπορεί να γίνουν Σωκρατικοί Διάλογοι ταυτόχρονα με ΕΙΚΟΣΙ και πλέον άτομα και με εισαγωγές και με άλλες εσωτερικές διαλέξεις; Έμειναν ικανοποιημένοι όλοι αυτοί που συμμετείχαν και με τη μαιευτική μέθοδο ανακάλυψαν μόνοι τους νέες γνώσεις που ούτε κατά διάνοια ήξεραν ότι τις είχαν; Ποιο ήταν το τελικό συμπέρασμα της «δυναμικής και των προκλήσεων και της λογικής που βρίσκεται πίσω από την Ελληνο-Αυστραλιανή ταυτότητα»; Τι αποκόμισε το ακροατήριο από όλα αυτά , το οποίο είχε την περιέργεια να ακούσει τους «Σωκρατικούς Διαλόγους»;

Μπορεί κανείς να περιγράψει με λίγα λόγια το συμπέρασμα της εκδήλωσης; Και ένα τελευταίο, ίσως το σημαντικότερο: Σε όλες τις Διαλέξεις της Κοινότητας – εδώ και του Πανεπιστημίου – οι υπεύθυνοι και οι ιθύνοντες - συστηματικά και άκρως ερμητικά – αποφεύγουν να μιλήσουν την Ελληνική Γλώσσα, σαν ο διάβολος το λιβάνι. Μα τόση μαγαρισιά έχει μέσα της αυτή η γνήσια Ελληνική Γλώσσα; (Υπόψη πως το ακροατήριο ήταν 99 – και μισό τοις εκατό, παρακαλώ – ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΟ!). Υπήρχαν πολλές διαλέξεις της Κοινότητας στις οποίες δεν ακούστηκε ελληνοπρεπώς ΟΥΤΕ ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΕΞΗ! Είναι σαν τα κηρύγματα στις εκκλησίες που γίνονται στα Αγγλικά σε ένα άκρως αμιγές ελληνοφωνο κοινό. Και ο θεός από πάνω που βλέπει και αυτός γελάει με την κατάντιά μας, αν ποτέ γελάει και αυτός. Πού είναι ο σεβασμός μας για τα Ελληνικά; Τέτοια Πανεπιστήμια βγάλαμε στους ... Αντίποδες; Και μετά μιλάμε για Πολυπολιτισμό! Ποιος στην Αυστραλία μάς απαγορεύει να μιλάμε Ελληνικά, εκτός από τους εαυτούς μας; Δεν είναι η Ελληνική Γλώσσα και γλώσσα της Αυστραλίας;

Και τέλος γιατί πασχίζουμε τόσο για την Ελληνική Γλώσσα και γιατί στέλνουμε τα παιδιά μας στο Ελληνικό Σχολείο; Πού θα ακούσουμε Ελληνική Γλώσσα υψηλού επιπέδου; Πού θα ακούσουν - και οι λίγοι ανελλήνιστοι που μάς ακολουθούν - το σφρίγος της που εξυψώνει το κύρος της Αγγλικής; Και τέλος-τέλος γιατί μιλάμε για την « Ελληνική παροικία σε Μετάβαση» αφού την Ελληνική Γλώσσα την έχουμε ξεχάσει πια και πέτρα έχουμε ρίξει πίσω της! Για ποια άλλη μετάβαση μιλάμε; Χτίζουμε ελληνικό «πύργο» και ελληνικό πολιτισμικό κέντρο στη Μελβούρνη ή...ασιατικό οικοδόμημα;

